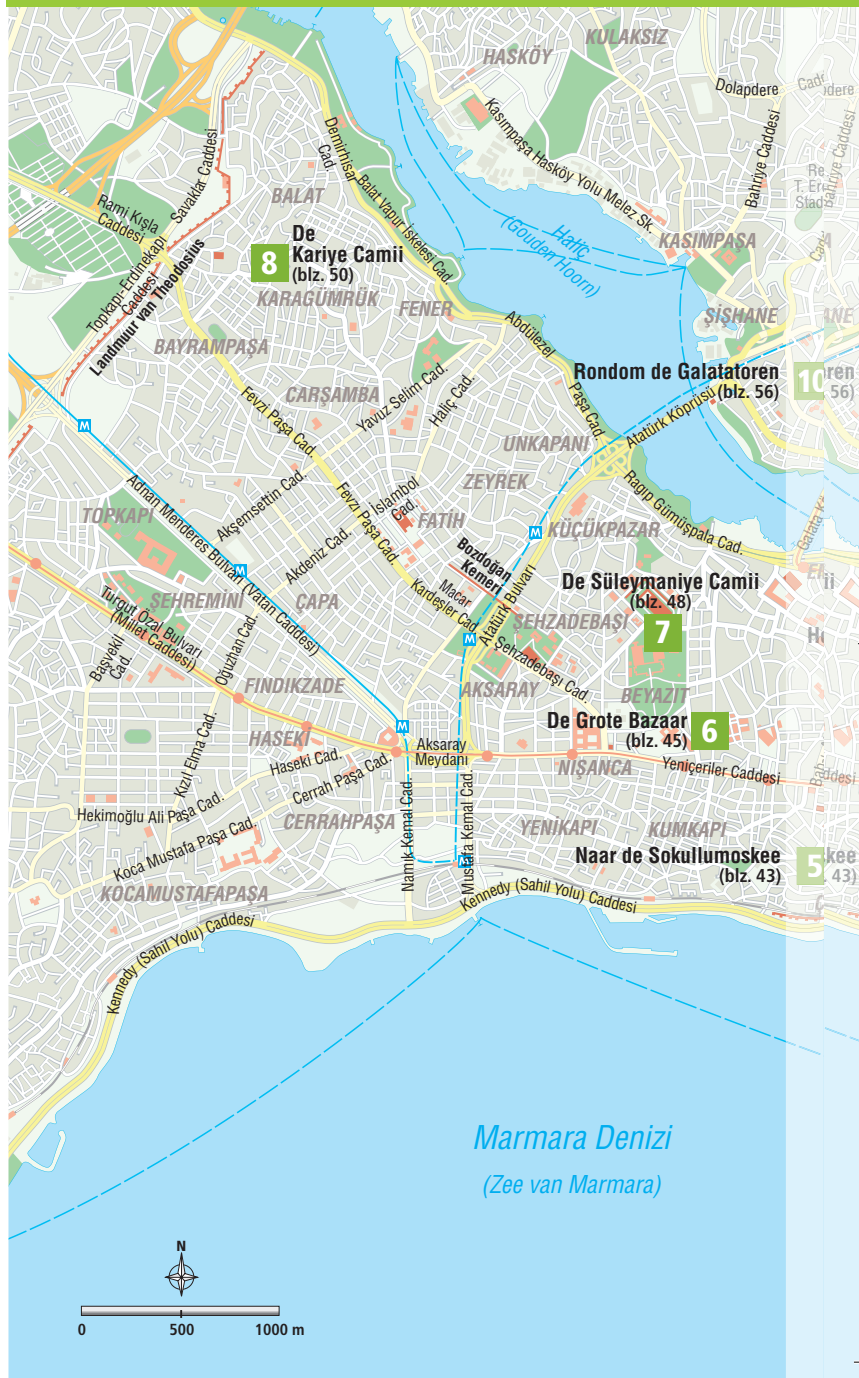


ANWB EXTRA

Istanbul



# De 15 hoogtepunten in een oogopslag







## Welkom

Hoşgeldiniz	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Istanbul in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	16
Praktische informatie	18

## De 15 hoogtepunten

- 1 Midden in het leven – Hippodroom en Blauwe Moskee** 30  
De antieke renbaan en de minaretten van de Sultan Ahmet Camii vormen een kleurrijk decor voor verkenningstochten.
- 2 Steen geworden geloof – de Hagia Sophia** 34  
Een architectonisch wonder met een van de grootste koepelconstructies uit de antieke tijd en prachtige mozaïeken uit de Byzantijnse tijd.
- 3 Dromen uit de Oriënt – het Topkappaleis** 37  
Herinneringen aan de sprookjes uit Duizend-en-een-nacht: het uitgestrekte paleizencomplex van de sultan en zijn legendarische harem.
- 4 Schathuis van antieke kunst – het Archeologisch Museum** 40  
Beelden, sarcofagen, zuilen en het eerste vredesverdrag ter wereld: een grandioze verzameling van antieke schatten.
- 5 Sporen van het keizerlijk paleis – naar de Sokullumoskee** 43  
Wandeling door een pittoreske wijk aan de Zee van Marmara.
- 6 Afdingen als in de Oriënt – de Grote Bazaar** 45  
Dwaaltocht door de steegjes van het grootste winkelcentrum ter wereld.
- 7 De mooiste moskee van Istanbul – de Süleymaniye Camii** 48  
Majesteitelijk en buitengewoon mooi rijst Sinans meesterwerk boven de Gouden Hoorn uit en geeft het silhouet van de stad vorm.
- 8 In de goudglans van mozaïeken – de Kariye Camii** 50  
Macht en pracht van het oude Constantinopel: gouden mozaïeken en kostbare wandschilderingen getuigen van de laat-Byzantijnse kunst.
- 9 Waar de kunst bloeit – Tophane en Istanbul Modern** 53  
Jonge galerieën hebben zich ontwikkeld tot hotspots van de hedendaagse kunst.
- 10 Cultuur en La Bohème – rondom de Galatatoren** 56  
In de schaduw van de Genuese toren is dag en nacht iets aan de hand.
- 11 Antiquiteiten, boetieks en Çayhanes – Çukurcuma** 58  
De trendy wijk verrast door een mengeling van oud en nieuw: architectuur en antiquiteiten, boetieks en bars, celluloid en Çayhanes.

- |           |  |    |
|-----------|--|----|
| <b>12</b> | <b>Zien en gezien worden – flaneren over de İstiklal Caddesi</b>   | 61 |
|           | De open en grootstedelijke kant van Istanbul: shops en cafés in jugendstilhuizen met vroeg-20e-eeuwse charme.                                |    |
| <b>13</b> | <b>Boottocht over de Bosporus – van Eminönü naar Tarabya</b>   | 65 |
|           | Ontspanning en fraaie sightseeing tijdens een boottocht in de beroemde zeestraat tussen de Zee van Marmara en de Zwarte Zee.                 |    |
| <b>14</b> | <b>Zomervakantie op z'n Turks – de Prinseneilanden</b>   | 68 |
|           | Een koetstocht op Büyük Ada is de ideale variatie op de megastad.  |    |
| <b>15</b> | <b>Op bedevaart – Eyüp aan de Gouden Hoorn</b>   | 71 |
|           | Vrijdag is de dag van de spiritualiteit: na een bezoek aan de gewijde plaatsen op naar het idyllische Café Piyerloti met een weids uitzicht. |    |

### Nog meer Istanbul

Badhuizen	74
Kerken	74
Monumenten en paleizen	75
Moskeeën	76
Musea	80

### Excursies


Belgradobos en Kilyos	84
Polonezköy	84
Yedikule	85


## Te gast in Istanbul

Overnachten	88
Eten en drinken	92
Winkelen	100
Uitgaan	106

Toeristische woordenlijst	114
Culinaire woordenlijst	116
Register	118
Fotoverantwoording	121
Notities	122
Colofon	126
Paklijst	127
Extra-routes	128

►       Deze symbolen in de tekst verwijzen naar een plattegrond

 Dit symbool in de tekst verwijst naar één van de 15 hoogtepunten

 Dit symbool in de tekst verwijst naar een Waar voor je geld!-tip

# Hoşgeldiniz – Welkom



Alsof hij de bevolking nog steeds wil beschermen, torent de Galata-toren sinds de 14e eeuw als een trots relikwie van Genuese handelaren hoog boven de oever van de Gouden Hoorn uit. Vanaf zijn uitkijplateau hebt u een prachtig zicht op de beroemde contouren van het historische centrum, de Zee van Marmara en de Bosporus. Aan zijn voet bruist het moderne leven. Als geen ander monument verzinnebeeldt de Galatatoren het contrast tussen het verleden en heden in een stad die bepaald niet arm aan tegenstellingen is.





## Ter oriëntatie

### Overzicht

In **Sultanahmet** (► H/J 6/7) klopt het hart van Istanbul. In dit historische centrum van de macht komt het verleden tot leven en ademt de geest van een veelbewogen geschiedenis waarin veel verschillende machthebbers een rol speelden: de Hagia Sophia met zijn mozaïeken, de Blauwe Moskee met zijn zes minaretten, het vroegere Hippodroom, nu een groen plantsoen, en de fabelachtige Topkapı Sarayı met zijn Harem zijn absolute hoogtepunten van ieder bezoek aan Istanbul. De tram rijdt trouwens op een tracé dat de **Divan Yolu** volgt, de grote oost-westas uit Ottomaanse tijden, die op zijn beurt teruggaat op de Byzantijnse, door arcaden omzoomde **Mese**. Vanaf hier voerden aanvankelijk alle wegen naar Rome – later vaak alleen nog maar tot aan de landmuur.

### Bazaarwijk en Fener

Sinds de antieke tijd is de wijk **Beyazit** (► F/G 6), genoemd naar sultan Beyazit II, al het centrum van de stedelijke handel. Op de resten van het laat-antieke forum van keizer Theodosius II stichtte men het eerste sultanpaleis. Tegenwoordig bevinden zich hier de universiteit en de **Grote Bazaar**, een schier onoverzichtelijk labyrint van steegjes en winkeltjes. De Divan Yolu (nu Ordu Caddesi) voert van Beyazit in westelijke richting verder naar de stadswijk **Aksaray** (► D/E 6). Al vlak na de verovering van Constantinopel liet sultan Mehmet II Fatih bewoners uit de gelijknamige Anatolische stad zich vestigen op deze centrale plek. Aksaray, dat veel goedgeprijsde hotels herbergt, is tot op de dag van vandaag een belang-

rijk verkeersknooppunt gebleven. In de aangrenzende, noordwestelijke wijken **Fener** en **Balat** (► D/E 3), die een sterk religieus karakter hebben, woonden vroeger Grieken, joden en moslims naast elkaar. Kenmerkend voor deze wijken zijn, behalve de dorps sfeer, de traditionele, in hoge mate aardbevingsbestendige houten woonhuizen die, nadat ze decennialang zijn verwaarloosd, inmiddels weer op waarde worden geschat en in ere worden hersteld. Hier liggen als bezienswaardigheden de Fatih Camii en de Kariye Müzesi (kerk van het Choraklooster).

De tram voert u over de Ordu Caddesi in de tegengestelde richting van de Gouden Hoorn aan de Bosporus naar **Eminönü** (► G/H 5): deze wijk is sinds de bouw van het historische station Sirkeci (1890) een van de belangrijkste verkeersknooppunten van de stad. Veerponten, treinen, trams, bussen en taxi's vervoeren hier dagelijks honderdduizenden passagiers. Aan de oever wordt vanaf schommelende boten vers gegrilde vis verkocht. Achter de markante Yeni (Valide) Camii ligt ook de ingang naar de Egyptische Bazaar.

### Beyoğlu

Over de moderne Galatabrug is het maar een klein eindje naar **Beyoğlu** (► H/J 2). Dit sterk westers georiënteerde deel van de stad strekt zich uit van de wijk rond het hoger gelegen Taksimplein tot onder de Galatatoren. In Beyoğlu met zijn sfeervolle wijken **Çukurcuma**, **Cihangir** en **Galata** (vroeger ook Pera, Grieks voor 'tegenover', genoemd) kan een ieder tegenwoordig in talrijke winkels – uiteenlopend van snuisterijen tot design – zijn kooplust



stillen of simpelweg de gevels in een stijlenmix uit de periode rond 1900 op de hoofdwinkelstraat, de İstiklal Cad-desi, bewonderen.

### Buitenwijken in het noorden

Met de metro is het van het Taksimplein niet ver naar **Nişantaşı**: de wijk van de rijken en schone op aarde. Wie het zich permitteren kan, koopt hier zijn maatpak bij Armani en zijn schoenen bij Prada, of kijkt er anders alleen rond. In het weekend is het hier ongelooflijk druk. Verder naar het noorden liggen de kantoorwijken **Levent** en **Maslak** met hun kenmerkende, in staal en glas opgetrokken hoogbouw, waar het in chique nieuwe gebouwen ook exclusief wonen is – tegen astronomische huurprijzen. Alles is hier gericht op het uitgeven van geld: dure restaurants, extravagante discotheken en grote winkelcentra als Kaynön, Metrocity en Akmerkez.

Oostelijk van deze op een hoge rug gelegen kantoorwijk helt het eveneens dichtbebouwde terrein af tot aan het water: de **Bosporus** met zijn aangrenzende dorpjes is van oudsher de belangrijke waterstraat tussen de Zee van Mar-

mara en de Zwarte Zee, en daarmee in de Russisch-Kaukasische economische regio. Hier liggen langs de oever onder andere **Ortaköy** met zijn bonte nachtleven, **Arnavutköy** en **Tarabya**, dat nog steeds dorps aandoet (zie blz. 67)

### In Azië: Üsküdar en Kadıköy

**Üsküdar** (► Kaart 5), het voormalige Skutari, ligt in het Aziatische deel van Istanbul. Dit staat al lange tijd te boek als een weinig aantrekkelijke wijk. Het antieke Orakel van Delphi verklaarde al tegenover de bewoners dat zij in de ‘Stad der Blinden’ leefden, omdat zij de strategisch gunstige plek van het huidige Istanbul op de landtong tegenover hen over het hoofd zagen.

Verder naar het zuiden ligt, aan de Zee van Marmara, **Kadıköy**, het antieke Chalcedon (► Kaart 6, C 3). De oude binnenstad lokt met mode- en designwinkels van internationale statuus. De positieve ontwikkeling van het Aziatische deel is ook in architectonisch opzicht onmiskenbaar: zo is het Şükrü Saracoğlustadion, thuisbasis van Fenerbahçe, na ingrijpende verbouwingen opnieuw een pelgrimsoord voor voetballiefhebbers.

Sapverkoper voor de Sultan Ahmetmoskee



## Kennismaking, Istanbul in cijfers

### Mythisch Istanbul – tussen Oriënt en Occident

Een moderne miljoenenstad en levende mythe: de sprookjesachtige contouren van Istanbul op de wigvormige en strategisch gunstig liggende landtong tussen de Gouden Hoorn en de Zee van Marmara, met zijn ontelbare koepels en minaretten die zich boven een wirwar van woningen en steegjes tegen de hemel aftekenen, zijn van een uitzonderlijke schoonheid. Ook vandaag de dag overweldigt de stad de nieuwkomers nog steeds.

Al in de Byzantijnse tijd werd Istanbul door mythen omgeven, maar na de verovering door de Osmanen in 1453 gold de stad pas echt als brandpunt van verlangens naar het exotische. Waterpijp rokende Turken, verleidelijke haremdames, wrede vizieren (islamitische ministers): in het laat-19e- en 20e-eeuwse Europese oriëntalisme, de culturele en literaire visie op het Oosten, vond deze fascinatie voor het 'vreemde' en 'andersoortige' zijn hoogtepunt, maar nog steeds is deze aanwezig.

De stad speelt hier handig op in en presenteert zich ook nu als een smeltkroes van culturen met een magische aantrekkingskracht. Het centrum is niet slechts één groot openluchtmuseum, maar verrast door zijn levendige veelsoortigheid en bedrijvigheid. Dit kleurrijke decor in een wisselspel van oud en nieuw nodigt de bezoeker uit voor steeds nieuwe verkenningstochten. Bijna overal is de geschiedenis voelbaar aanwezig en voert zij naar een spannende ontmoeting met het heden, dat zijn tradities nooit verloochend heeft.

Istanbul is aan het begin van de 21e eeuw een moderne metropool van

Europees formaat op de grens tussen twee continenten – een megastad, waarvan de bewoners geleerd hebben te leven met vele schijnbaar onoplosbare tegenstellingen en waarin de kloof tussen arm en rijk almaar groter wordt. Vroomheid en secularisme, chique winkelcentra en straathandelaars, fastfood en de Osmaanse sultankeuken, internetcafé en theehuis, traditionele muziek en Turkse pop – juist het intensieve beleven van deze tegenstellingen vormt voor de reiziger de grote aantrekkingskracht van de bruisende metropool aan de Bosporus.

### Istanbul versus Ankara

Ook al wordt de politiek in het verre Ankara bedreven: Istanbul is als grootste stad van Turkije niet slechts het culturele, maar ook het economische centrum van Turkije: ongeveer 38 procent van alle industriële bedrijvigheid is gevestigd in Istanbul en in de aangrenzende Marmararegio. De vele verzekeringsmaatschappijen, banken en andere dienstverlenende bedrijven in de agglomeratie van Istanbul zijn goed voor 40 procent van het bruto binnenvlands product. Ook de Turkse pers en andere media zijn aan de Bosporus geconcentreerd. De vestiging van steeds meer zware industrie, scheepswerven en bedrijven in de chemische en farmaceutische industrie heeft behalve een gigantische verkeersproblematiek ook negatieve effecten voor het milieu met zich meegebracht. Ontwikkelingen die tot lagere emissies leiden zijn echter nog lang niet in zicht. Behalve van lucht- en bodemverontreiniging is er ook sprake van een niet geringe waterverontreiniging van de Bosporus

en de Zee van Marmara, zodat op veel stranden zonnebaden helemaal niet verstandig is. Toch worden er, ook met het oog op het vurig gewenste EU-lidmaatschap, inmiddels de nodige maatregelen genomen, zoals de plaatsing van waterzuiveringsinstallaties en een strengere bestraffing van het dumpen van afval.

### Eén stad, vele nationaliteiten

Eenheid in verscheidenheid? Istanbul, de Büyükşehir Belediyesi (stadsregio), is niet één stad – Istanbul bestaat sinds de bestuurlijke hervorming van 2008 uit 39 bestuursdistricten met eigen burgemeesters, die op hun beurt ressorteren onder een hoofdburgemeester. Ook al is het merendeel van de bevolking in deze districten Turks, je komt hier met heel verschillende etnische en culturele gewoonten in aanraking. In Beyoğlu – buiten de oude stadskern van Constantinopel – stichtten bijvoorbeeld al in de middeleeuwen Ge-

nuaanse kooplui hun eigen handelskolonie en vonden sefardische joden uit Spanje, op de vlucht voor vervolging, aan gene zijde van de Gouden Hoorn een nieuw vaderland.

Als gevolg van de veelbewogen geschiedenis van Istanbul leven ook vandaag de dag nog vele minderheden in de stad. Door de religieuze tolerantie van de sultans konden zij hun culturele identiteit eeuwenlang grotendeels behouden. Aan de andere kant legden een door Atatürk sterk bevorderde assimilatiepolitiek en de wens om een eenheidsstaat in te richten het streven naar autonomie door de Koerdische bevolking steeds meer aan banden. Deze beperkingen worden tegenwoordig wat losser sinds Turkije aansluiting zoekt bij de EU. De overgebleven Armeniërs en Grieken, wier patriarchen hun ambtsetel in de stad hebben, wonen deels in eigen stadswijken, waar ze beschikken over eigen scholen en godshuizen. De jongere generaties

Stad tussen twee oevers – een betoverend uitzicht vanuit de theetuin in het Gülhanepark



## Kennismaking, Istanbul in cijfers

beginnen zich echter steeds sterker te identificeren met en zich aan te passen aan het moderne Turkije.

### In één nacht gebouwd

Istanbul verandert vooral aan de grenzen razendsnel. Het inwonertal groeit ieder jaar verder door immigratie en economische vluchtelingen uit het oostelijke deel van het land. Volgens officiële cijfers telde de stad in 2011 bijna 13.600.000 inwoners, maar in werkelijkheid lag het aantal waarschijnlijk toen al veel hoger. De Europese en Aziatische voorsteden zijn het decor van de *gecekondü* (in één nacht gebouwde hutten), waarvoor beslist geen bouwvergunningen zijn verleend. Ondanks alle stedenbouwkundige problemen mag echter niet over het hoofd worden gezien dat de *gecekondü* ook een oplossing bieden voor het woonruimte-vraagstuk. Migranten uit Anatolië nemen een plek in en scheppen er nieuwe sociale netwerken te midden van een bestaand maatschappelijk sys-

teem, zonder hun eigen levenswijze op te geven. De voormalige boeren en dagloners zonder enige scholing die zich daar vestigen, maken op de arbeidsmarkt van Istanbul weinig kans. Sinds enkele jaren worden steeds meer van deze wijken gesloopt en de bewoners overgebracht naar snel en goedkoop gebouwde satellietsteden.

### Stedenbouwkundige planning als verkeersplanning

Met enige regelmaat worden er uitgebreide voorstellen gedaan om de stedenbouwkundige problemen het hoofd te bieden. TOKI, de overheidsdienst die zich bezighoudt met woningbouw en verkoop van panden, probeert sinds enkele jaren in de dichtbevolkte (industrie)gebieden betaalbare woonruimte naar Europese standaard aan gezinnen te bieden om speculanten geen ruimte te geven. Meestal zijn dergelijke masterplannen al van begin af aan achterhaald door de feiten. Stedenbouwkundige planning is

In Nevizade Sokağı in Beyoğlu komt de trendy jeugd van de stad bijeen



## Leven met bevingen

Tot in de 20e eeuw werden de huizen in Istanbul voor het merendeel uit hout opgetrokken. Met een goede reden: slechts 20 km ten zuiden van Istanbul loopt, onder de Zee van Marmara, de Noord-Anatolische Breuk, een breuklijn die de stad in het verleden regelmatig grote problemen bezorgde. Stenen gebouwen werden door de heftige aardbevingen steeds opnieuw in puin gelegd – in de flexibele houten huizen daarentegen viel hoogstens het ingemaakte voedsel van de plank. Vandaag de dag is volgens schattingen meer dan 80 procent van de gebouwen zonder vergunning gebouwd en zelfs zonder strakke berekeningen. Veel 'legale' gebouwen zijn niet bestand tegen aardbevingen... en zullen bij de minste of geringste aardbeving bezwijken, volgens schattingen van geologen nog binnen de komende twintig jaar. Wanneer precies, kan niemand met zekerheid zeggen. De Verenigde Naties hebben al voorspeld dat bij een zware aardbeving in geen enkele stad ter wereld zo veel dodelijke slachtoffers zullen vallen als in Istanbul. Dus worden de nodige voorbereidende maatregelen getroffen: tegenwoordig tref je op vrijwel ieder nachtkastje bijna net zo vanzelfsprekend als een wekker, een helm en zaklamp aan. Op scholen worden kinderen voorbereid op een noodtoestand. Er zijn zelfs aardbevingsleraren, die kinderen in een simulator laten oefenen wat de beste lichaamshouding is tijdens een aardbeving.

in Istanbul nu eenmaal meestal chaosmanagement met een hoge improvisatiegraad.

Daar komt bij dat de verkeersplanning als werkgebied voorrang heeft: niet alleen op de spijtstijden vinden immers eindeloos lange rijen auto's langzaam kronkelend hun weg door de wirwar van straten en steegjes. Wanneer de infrastructuur in een historische stadswijk wordt 'geherprofileerd', heeft de mobiliteit altijd de hoogste prioriteit. Steeds meer wordt ingezien dat een stedelijk spoorwegennet dat op ieder gewenst tijdstip ongehinderd personen kan vervoeren, een bijdrage kan leveren om de verkeersproblemen te verlichten. De aanleg van een ondergronds metronetwerk is in dit door aardbevingen geplaagde gebied echter allerminst onomstreden. Voor de internationale verbindingen zorgen twee grote vliegvelden: Atatürk Airport aan Europese zijde en Sabiha Gökçen Airport aan Aziatische zijde.

In de vooral op automobiliteit gerichte stedenbouwkundige planning speelden en spelen vooral de ringwegen aan de Europese zijde een grote rol. Met iedere nieuwe ring groeide de stad exponentieel tot aan haar nieuwe grenzen en daaroverheen: de west-oostlengte van Istanbul langs de Zee van Marmara meet inmiddels meer dan 80 km – en nog steeds is het einde van de groei niet in zicht. Al in de 20e eeuw droomden Franse ingenieurs van een spoorwegtunnel onder de Bosporus: Marmaray heet het nieuwste project, dat met miljarden van Japanse en Europese investeerders gefinancierd wordt om de intercontinentale verkeersproblemen het hoofd te bieden. Vanaf Gebze aan de Aziatische zijde tot Halkalı aan Europese zijde moet er een 76 km lang sneltramspoor komen. De tunnelbuizen onder de Bosporus zijn 13 km lang en liggen op 56 m diepte. Zij moeten niet alleen sterke stromingen kunnen doorstaan, maar ook aardbe-

### Feiten en cijfers

**Stichting van de stad:** 660 v.Chr. als Byzantium

**Inwoners:** volgens de laatste volkstelling wonen officieel ca. 13,6 miljoen mensen in Istanbul. In werkelijkheid zijn dat er waarschijnlijk veel meer. Men spreekt over 15-17 miljoen inwoners.

**Oppervlakte:** 5712 km<sup>2</sup>

**Tijdzone:** Oost-Europese tijd met de EU-zomertijd. Istanbul loopt ten opzichte van Midden-Europa het hele jaar door een uur voor.

**Religie:** ca. 98% van de inwoners is moslim, kleine minderheden vormen de Grieks-orthodoxen, Armeense christenen, joden, katholieken en protestanten.

**Stadsbestuur:** de stadsregio is in 39 gemeenten onderverdeeld, elk met zijn eigen burgemeester. Aan het hoofd staat een hoofdburgemeester.

De huidige hoofdburgemeester sinds 2004 is Kadir Topbaş van de AKP.

**Economie:** Istanbul is het landelijke centrum voor de handel, het bankwezen en het verkeersnet. De belangrijkste industriële activiteiten zijn de textiel en de lederindustrie, gevolgd door de glas- en keramiekproductie. Istanbul is goed voor meer dan een derde van het Turkse bruto nationaal product.

vingsbestendig zijn. In 2014 moeten de eerste sneltrams gaan rijden.

### Het gezicht van de stad bewaren

Het is niet te geloven: wat gisteren nog een verloederde, donkere doorgang met rondstruinende honden was, is vandaag al omgetoverd in een prachtige straat met fris gepleisterde gevels en minstens één elegante bar. De snelle veranderingen in het straatbeeld van Beyoğlu, in Galata, Çukurcuma en Cihangir als gevolg van een 'gentrificatie' (verdrijving van de oorspronkelijke bevolking door de stijgende prijzen) houden zelfs de bewoners bijna niet bij. Hele historische straten uit de late 19e en vroege 20e eeuw werden opgekocht en compleet opgeknapt.

Behalve een esthetische en culturele meerwaarde, die op de eerste plaats toeristen op hun speurtochten op waarde weten te schatten, heeft het geheel echter ook schaduwzijden, die steeds meer protesten van actiegroepen uitlokken. Iets soortgelijks gebeurt ook elders in Europa in de grote steden. De oorspronkelijke bevolking

wordt verdreven door stijgende huurprijzen en maakt plaats voor mensen die zich de hoge prijzen wel kunnen veroorloven. In Istanbul worden dergelijke wijken bevolkt door jonge, welgestelde mensen die graag hun intrek nemen in vervallen, maar opgeknapte buurten en bereid zijn daarvoor ook te betalen.

Dat men met het historisch erfgoed ook anders kan omgaan, bewijst het Museum van de Onschuld van Orhan Pamuk. Geïnspireerd door het idee van een 'musée sentimentale', dat het midden houdt tussen een letterbak-idylle en een messie-syndroom vanwege een doorleefde herdenkingscultuur en een onvervulde liefde in het Istanbul van de jaren zeventig, die de auteur al in de gelijknamige roman (2008) beschreven heeft. In een door Pamuk verworven oud huis in Çukurcuma (de wijk Beyoğlu), dat door de Duitse architecten Sunder & Plassmann omgebouwd en als een museum ingericht werd, is elk van de 83 hoofdstukken van het boek terug te vinden. Ontelbare alledaagse voorwerpen en memorabilia verdich-



ten zich zo tot een museum van herinneringen en ervaringen, en laten de geschiedenis en het leven van alledag in Istanbul herleven.

### Identiteit in een logo

Vroeger was de Tuğra, de kalligrafisch uitgevoerde handtekening van de sultan die op bevel in 1927 van openbare gebouwen verwijderd werd, het symbool dat de identiteit van de Osmanen belichaamde. Later werd deze vervangen door de halve maan en ster op de rode achtergrond, die sinds 1936 op de nationale vlag prijkt en die op Osmaanse tradities teruggaat. Maar hoe kon Istanbul na het einde van het Osmaanse rijk doeltreffend worden afgebeeld?

In 1969 werd een ontwerprijstvraag uitgeschreven om de stad met de vele gezichten aan de Bosporus ten minste in een beeldmerk te vatten. Het onderste deel van het stadswapen, naar het ontwerp van Metin Edremit, speelt in op de ligging van de stad aan de Bosporus, die het Europese deel van het Aziatische deel scheidt. De historische verdedigingswerken, die de stad ooit beschermden, zijn in de gestileerde weermuren met kantelen te herkennen. De vier koepels en vier minaretten in het midden van het embleem verwijzen naar het silhouet van Istanbul met zijn vele moskeeën, die zich onmiddel-



Stadswapen van Istanbul

lijk aan iedere bezoeker opdringen. De witte driehoeken herinneren vervolgens aan een legende over de stichting van de stad. Koning Byzas kreeg daarin opdracht van het Orakel van Delphi om een stad te stichten op de plaats waar de Gouden Hoorn de Bosporus en de Zee van Marmara ontmoette, tegenover de 'blinde' stad Chalcedon, waarvan de inwoners in het geheel geen oog hadden gehad voor deze verrassend strategische ligging van Istanbul. Het getal zeven verwijst uiteraard naar de zeven heuvels waarop Constantijnopel, net als het oude Rome, gesticht moest worden.

### Opgepast: namaak

De verleiding is groot. Lacoste, Diesel, G-Star – allemaal mooie merkproducten die u altijd graag al eens wilde kopen. En dan ook nog eens voor een fractie van de oorspronkelijke prijs. Maar het zal iedereen inmiddels overduidelijk zijn: het zijn imitaties. Dikwijls maken de handelaren daar zelf ook niet eens een geheim van. Afgezien nog van de slechte kwaliteit van deze producten, kunt u op de terugreis naar huis met imitatieartikelen bij de douane ook voor een onaangename verrassing komen te staan. Bij merkenpiraterij is er intussen geen maas meer in de wet. De nagemaakte parfums, die straathandelaren graag aan de man brengen, zijn echter nog wel bijzonder aan te bevelen voor iets heel anders... als insecticide!

## Geschiedenis, heden, toekomst

### Begin en vroeg-Byzantijnse tijd

De Griekse Megaren stichtten in 660 v.Chr. op de huidige hoogte Topkapı Sarayı de kolonie Byzantium, dat al spoedig uitgroeide tot een belangrijke plaats voor de handel op de Zwarte Zee. In 195 n.Chr. veroverde keizer Septimius Severus Byzantium na een machtsrijd over de troon en breidde de stad enorm uit.

De Romeinse keizer Constantijn de Grote maakte in 330 n.Chr. van Byzantium, vanaf dan Constantinopel genoemd, de hoofdstad van zijn rijk. Sinds het christendom in 380 de staatsreligie was geworden, was Constantinopel de hoofdstad van het christelijke Oost-Romeinse (Byzantijnse) rijk. Keizer Theodosius II liet tussen 408 en 450 de kolossale landmuur bouwen; er ontstonden monumentale paleiscomplexen, openbare pleinen met eremonumenten en talrijke kerken. Onder keizer Justinianus beleefde de stad tussen 527 en 565 opnieuw een bloeitijd.

### Het gouden Byzantium

Tussen de 7e en de 9e eeuw deden oorlogen met Arabieren en Slaven het Byzantijnse rijk op zijn grondvesten schudden. Ook binnen de eigen grenzen kende de stad tussen 726 en 843 roerige tijden: het iconoclasm, een twist onder meer over de verering van heiligenbeelden, dompelde de stad in een burgeroorlog. De heerschappij van de Macedonische keizers tussen 867 en 1056 bracht pas weer een nieuwe bloeitijd voor het rijk met zich mee.

Onder de Comnenenkeizers in de periode 1081-1185 nam de handel op de Middellandse Zee sterk toe. Italiaanse kooplieden streken in de stad neer, de

Genuezen bouwden op de noordoever van de Gouden Hoorn hun stad Galata (Grieks: Pera). De spanningen die sinds de scheiding van de kerk in 1054 tussen Grieken en Latijnen (katholieke Europeanen) bestonden, namen toe. Venetië ondernam uiteindelijk de Vierde Kruistocht naar Constantinopel. De stad werd in 1204 geplunderd en vervolgens benoemd tot centrum van een Latijns keizerrijk (tot 1261). Onnoemlijk veel kunstwerken en relikwieën werden naar het Westen overgebracht.

In de 14e eeuw leidden verdedigingsoorlogen tegen de oprukkende Osmanen, aardbevingen en pest-epidemieën tot de ondergang van de Paleologendynastie, de laatste keizers in Byzantium.

### Onder de halve maan

In 1453 nam Fatih Sultan Mehmet II na lange jaren van belegering op 29 mei de stad in. Constantinopel / Istanbul bleef daarna 470 jaar lang de hoofdstad van het Osmaanse rijk. In de jaren 1520-1566 bereikte het rijk onder sultan Süleyman I de Grote zijn grootste omvang. De hofarchitect Sinan (ca. 1497-1588) verfraaide de stad met prachtige moskeeën.

De Osmaanse expansie kwam in 1683 voor Wenen uiteindelijk tot stilstand. Door de groeiende contacten met West-Europa begon de Turkse kunst in de 18e eeuw geleidelijk aan open te staan voor buitenlandse invloeden: in 1703-1730, de Tulpentijd, nam de Osmaanse architectuur elementen over uit de barok en de rococo-stijl. De tanzimat (hervormingen) in de 19e eeuw leidden tot een grotere toenadering tot het Westen. In 1826 riep sultan

Mahmud II in het Hippodroom op tot de bloedige moord op het keurkorps van Janitsaren.

### Republiek en de moderne tijd

Na de nederlaag van het met Duitsland geallieerde Osmaanse rijk in WO I bezetten de geallieerden Istanbul. Mustafa Kemal Paşa (Atatürk) bevrijdde het land. Hij riep in 1923 de Turkse republiek uit en vestigde zijn regering in Ankara. Hij schafte het sultanaat en het kalifaat af.

Ingrijpende hervormingen naar Westers voorbeeld vonden plaats: de scheiding van kerk en staat, met daarin de bevoorrechte positie van de staat, werd vanaf nu aan verplicht. De door de Osmanen tot een moskee omgevormde Hagia Sophia werd in 1934 door toedoen van Atatürk een museum. Istanbul is tot op de dag van vandaag het culturele centrum gebleven van Turkije.

Na de militaire coup van 1980 maakte het land zich vanaf 1983 op voor een economische groeispurt. Gewapende conflicten met minderheden (Koer-

den) en een hoge inflatie zetten echter steeds weer een rem op alle vooruitgang. Het beeld van Istanbul werd tussen 1973 en 1988 bepaald door grote bouwprojecten, zoals de opening van de eerste (1973) en tweede (1988) brug over de Bosporus. In 1984 werd de luchthaven in Yeşilköy opengesteld.

### Onderweg naar de 21e eeuw

In 1999 trof een zware aardbeving de Marmararegio, maar het centrum van Istanbul bleef grotendeels gespaard. In 2000 werd de metroverbinding tussen het Taksimplein en het 'financiële hart' in het noorden geopend, in 2012 gevolgd door het 22 km lange traject tussen Kadıköy en Kartal aan de Aziatische zijde. Ook het in 2005 gestarte, 13,6 km lange Marmaraytunnelproject onder de Bosporus is een poging om de verkeersproblemen aan te pakken.

Onder Recep Tayyip Erdoğan (die van 1994 tot 1998 burgemeester van Istanbul was) zocht Turkije zowel toenadering tot buurlanden (Irak, Iran) als aansluiting bij Europa. In 2010 was Istanbul de Culturele Hoofdstad van Europa.

Indrukwekkende Byzantijnse fresco's sieren de Kariye Müzesi



## Praktische informatie

### Reizen naar Istanbul

#### Met het vliegtuig

Dagelijks landen vanuit alle belangrijke Europese luchthavens vele rechtstreekse vluchten op de in de afgelopen jaren flink gegroeide luchthaven **Atatürk Hava Limanı** (► Kaart 6, B 3). Vanuit Amsterdam en Brussel is het ongeveer drie uur en drie kwartier vliegen naar Istanbul. Vergeet niet uw horloge onderweg een uur vooruit te zetten (in Turkije is het een uur later dan in West-Europa). Er zijn verschillende luchtvaartmaatschappijen die goedkope vluchten aanbieden via internet, waarbij u er wel rekening mee dient te houden dat u op Sahiba Gökçen Airport in de wijk Pendik / Kurtköy landt. Dit vliegveld ligt aan de Aziatische zijde van de Bosporus en is circa 40 km verwijderd van het stadscentrum.

**Informatie:** [www.ataturkairport.com](http://www.ataturkairport.com), [www.sgairport.com](http://www.sgairport.com)

#### Luchtvaartmaatschappijen

**Türk Hava Yolları:** (Turkish Airlines, THY), luchthaven: tel. 0212 463 63 63, [www.thy.com](http://www.thy.com)

#### KLM

Luchthaven: tel. 0212 465 42 87  
Emirhan Caddesi 109, Besiktas:  
tel. 0212 310 19 00, [www.klm.com](http://www.klm.com)

#### Vervoer van Atatürk Airport naar de stad

Als u niet door een touroperator met een hotelbus wordt afgehaald, kunt u veilig en voordelig met een openbare shuttlebusverbinding van de luchthaven naar het centrum reizen.

**Havaşbus:** vertrek bij de uitgang, dag. 4-1 uur ieder half uur naar Taksim

(kaartjes ca. € 4,50); tussenstops bij de busstations van Aksaray en Şişhane.

**Hafif-metro:** het station bevindt zich onder de luchthaven Atatürk Hava Limanı. U hoeft niet over te stappen om naar Aksaray te gaan. Om Eminönü of verder over de Galatabrug Findikli te bereiken dient u in Zeytinburnu over te stappen. Spannend en vermoeiend, maar wel voordelig: per kaartje ca. € 1, dag. 6-24 uur.

**Taxi:** de 25 km lange taxirit naar de oude of de nieuwe stad hoort zo'n € 20 te kosten.

**Huurauto's:** op de luchthaven zijn kantoren van diverse grote autoverhuurbedrijven. Voor adressen van andere verhuurders kijkt u in de Engelstalige krant *Hürriyet Daily News* of informeert u bij de receptie van uw hotel.

#### Met de trein

Istanbul is ook met de trein te bereiken, maar de reis over de Balkan duurt erg lang: ongeveer 55 uur. Vanuit de Benelux voert de reis over 3500 km via Wenen, Boedapest, Belgrado en Sofia naar het Istanbulse Sirkeci station.

**Orient-Express:** de legendarische luxetrein doet weer dienst, al rijdt hij maar zelden. De zesdaagse reis voert u van Parijs, via Boedapest en Boekarest naar Istanbul. De nostalgische reis heeft z'n prijs: vanaf € 10.000 voor een tweepersoonscoupé. U kunt de Orient-Express in Nederland boeken via Incento (035-695 51 11, [www.incento.nl](http://www.incento.nl)). Informatie: Venice Simplon Orient Express Trains & Cruises, [www.orient-express.com](http://www.orient-express.com)

#### Met de auto

Als u uw voertuig beslist aan het moordende stadsverkeer van Istanbul wilt

wagen, dient u er rekening mee te houden dat de afstand over de weg tussen de Benelux en Istanbul ongeveer 3500 km bedraagt. Het handigste is om via Italië te rijden. Vanaf Brindisi kunt u met de boot oversteken naar het Noord-Griekse Igoumenitsa en dan via Thessaloniki naar Istanbul rijden. Vanaf Venetië en Ancona zijn er rechtstreekse veerdiensten naar Istanbul. Bij goede reisbureaus kunt u zich hierover laten informeren.

### Visum

EU-ingezetenen die korter dan drie maanden in Turkije verblijven, kunnen met hun paspoort of identiteitskaart het land binnenkomen. Als Nederlander of Belg hebt u echter wel een visum nodig. Dit is eenvoudig via internet te verkrijgen ([www.evisa.gov.tr](http://www.evisa.gov.tr)). Hebt u alleen een identiteitskaart, dan krijgt u een extra formulier met een inreisstempel uitgereikt. U moet dit weer kunnen tonen bij vertrek, anders wacht u een hoge boete!

**Automobilisten** krijgen een pas uitgereikt waarin het voertuig wordt ingeschreven. Daarnaast moeten zij over het kentekenbewijs, de groene kaart van de auto of motor en een geldig rijbewijs beschikken. Het is raadzaam om een all-riskverzekering te hebben.

### Douane

Bagage van toeristen wordt nauwelijks gecontroleerd, maar elektronische ap-

paraten dient u wel aan te geven. Dergelijke spullen worden, net als de auto, bij aankomst geregistreerd, en als ze bij het vertrek ontbreken, betaalt u er belasting over. De invoer van wapens is vanzelfsprekend verboden, voor jachtwapens hebt u een speciale vergunning nodig.

Wel mogen worden ingevoerd: 5 l alcohol, 200 sigaretten of 50 sigaren of 200 g tabak, 1,5 kg koffie, 500 g thee, 600 ml parfum en geschenken met een waarde tot € 250. Tip: ook arrivinge reizigers kunnen op de luchthaven van Istanbul belastingvrij winkelen!

Bij de terugreis naar een EU-land gelden de volgende hoeveelheden: 200 sigaretten of 250 g rooktabak of 100 cigarillos of 50 sigaren (personen boven de 17 jaar), 1 l alcohol (meer dan 22 %) of 2 l alcoholische dranken met minder dan 22 %, 4 l niet-mousserende wijn (personen boven 17 jaar). Niet-gecertificeerde antiques mogen niet worden uitgevoerd. Vliegtuigreizigers naar de EU van boven de 15 jaar mogen belastingvrij spullen meenemen die een totale waarde hebben van maximaal € 430. Meer informatie over het in- en uitvoeren van artikelen vindt u ook op [www.douane.nl](http://www.douane.nl).

### Reizen in Istanbul

Het wegverkeer in Istanbul kan moordend zijn – ook in de letterlijke betekenis van het woord. Het komt heel vaak

## Voorzichtigheid geboden bij antiques

Bij de **uitvoer van antiques** moet u bijzonder voorzichtig te werk gaan. Voor de export van cultureel erfgoed hebt u toestemming nodig van een museumdirecteur. Dit geldt voor alle soorten antiques en zelfs voor oude stenen. Pogingen om dergelijke voorwerpen illegaal het land uit te voeren worden zelfs bestraft met gevangenisstraffen! Zo kan een onschuldige scherf bij de douane ertoe leiden dat u in bewaring wordt gesteld en slechts tegen betaling van een hoge borgsom weer op vrije voeten komt.

## Praktische informatie

voor dat voetgangers de straat moeten delen met het overige, gemotoriseerde verkeer, omdat trottoirs simpelweg ontbreken. U bent dus ook op de schaarse zebra's het mikpunt voor al het verkeer. Fietsen is aan de Bosporus een uitzonderlijkheid en moet vaak als bijzonder gevaarlijk aange-merkt worden.

Het stadsvervoer is slechts gedeeltelijk in handen van de overheid. Waar het net van openbare stadsbussen en -treinen niet voldoende dekking biedt, treft u een uitgebreid en fijnvertakt netwerk aan van particuliere buslijnen en minibusverbindingen.

Welk openbaarvervoermiddel u ook kiest – bus, tunnelspoor, tram, metro, Hafif-metro, metrobus of veerboot over de Bosporus – de **prijzen** zijn bijzonder laag (omgerekend ongeveer € 0,80). Wel betaalt u elke keer dat u overstapt deze prijs opnieuw. Ook bij een kort verblijf in de stad is de aanschaf van een IstanbulKart (€) aan te bevelen. Met deze prepaidkaart, die bij alle IETT-kantoren te koop is, zijn zowel de ritprijs als een overstap goedkoper. De kaart is in vrijwel alle middelen van openbaar vervoer te gebruiken, ook die op het water.

### Hafif-metro/tramvay/metro/metrobus

De **Hafif-metro**, een moderne sneltram die hier en daar ook stukjes on-

dergronds gaat, rijdt vanaf Aksaray via Bayrampaşa, Bakırköy en Yenibosna naar luchthaven Atatürk. In de stad rijdt de Hafif-metro om de paar minuten (7-22 uur).

De **tramvay**, een moderne tram, rijdt ongeveer iedere tien minuten op het traject Kabataş – Fındıklı – Eminönü – Hagia Sophia – Divanyolu – Aksaray – Topkapı – Zeytinburnu.

Aan de Europese zijde verbindt **metrolijn M2** het Taksimplein met Hacıosman. De metro rijdt elke vijf minuten tussen 6.15 en 23.30 uur. De nieuwe **metrolijn M4** aan de Aziatische zijde verbindt Kadıköy met Kartal. Na de voltooiing van de Marmaraytunnel onder de Bosporus (waarschijnlijk eind 2013) worden deze lijnen op elkaar aangesloten.

De **Nostaljik Tramvay** is een historische tram. Deze rijdt elke dag om het kwartier over de İstiklal Caddesi (een voetgangersgebied) tussen het Tünelstation en het Taksimplein.

De **metrobus** rijdt langs autoweg E5 en pendelt om de 30 seconden tussen Beylikdüzü in het westen en Söğütlüçeşme in de buurt van Kadıköy (waar u kunt overstappen op de M4).

### Stadsbus

De stadsbussen van de IETT en de particuliere 'Halk'-bus rijden van 6-24 uur. De twee grootste busstations van de stad vindt u in Eminönü en op het Tak-

## Bedelaars

Aangezien er in Turkije geen goede sociale voorzieningen zijn, wordt het sociale vangnet gevormd door de familie. Voor wie geen familie heeft, zit er niets anders op dan te bedelen. Veel gehandicapte mensen zijn aan de bedelstaf om te overleven. Aalmoezen geven is een plicht volgens het islamitische geloof, en zodoende kun je veel bedelaars bij moskeeën aantreffen in de vastentijd. Om medelijden op te wekken worden zelfs kinderen door hun ouders, in plaats van naar school, de straat op gestuurd om te bedelen of zakdoeken te verkopen. Hoe zwaar het u ook valt: geef de kinderen geen geld!



simplein. Hun bestemmingen staan vermeld op de halte of op de bus zelf.

### Dolmuş

Minibusjes rijden op vaste routes. Ze vertrekken van de halte zodra ze vol (*dolmuş*) zijn – en dat duurt meestal niet lang. Zo is iedere locatie in Istanbul snel en goedkoop te bereiken. De bestemming staat op de voorruit aangegeven. Uw kaartje koopt u bij de chauffeur. U kunt overal langs de route instappen (steek simpelweg uw hand op). Twijfelt u over de juiste uitstapplaats, vraag dan de chauffeur u te waarschuwen als u op de plaats van bestemming bent aangekomen.

### Taxi

Taxi's vindt u overal in Istanbul. Let goed op dat de chauffeur bij vertrek de meter aanzet. Vroeger gold er een apart dagtarief (*gündüz*) en nachttarief (*gece*). Dit onderscheid wordt vandaag de dag niet meer gemaakt: tegenwoordig geldt alleen nog maar het dagtarief. De bestuurder weet de belangrijkste bezienswaardigheden, de grotere hotels en alle doorgaande wegen wel te vinden. Voor kleinere straatjes en minder bekende bestemmingen kunt u het beste ook de stadswijk of de naam van een belangrijke bezienswaardigheid noemen. U kunt niet van de chauffeur verwachten dat hij alle 47.600 straten van de hele Turkse stadsregio uit zijn hoofd kent. Iedere rit verandert in een spannend avontuur als uw chauffeur, om de gebruikelijke verkeersopstoppingen te omzeilen, zijn gele karos behendig door veel te smalle zijstraatjes manoeuvreert.

### Tunnelrein

Van Karaköy, dicht bij de Galatabrug, rijdt de **tunnelrein**, een ondergrondse sneltram, elke vijf minuten tussen 7-22 uur, omhoog naar İstiklal Caddesi, waarbij een hoogteverschil wordt

overbrugd van 200 m. Het gelijkende kabelspoor Taksim – Kabataş voert u in anderhalve minuut vanuit Kabataş aan de Bosporus naar het hoger gelegen Taksimplein en omgekeerd. Er is nog een derde kabelbaan in de Gouden Hoorn, maar deze **Eyüp Füniküler** gaat niet ondergronds.

### Stadsrondritten

**City-Sightseeing Hop on Hop off:** voor € 20 kunt u een dagje in een open dubbeldekker met audiogids door Istanbul toeren en bij de negen haltes zo vaak in- en uitstappen als u maar wilt. De bussen vertrekken vanaf het Taksimplein ('s zomers vanaf 10 uur om de 30-45 min., 's winters om de 60 min., [www.city-sightseeing.com](http://www.city-sightseeing.com), tickets online verkrijgbaar).

### Feestdagen

**1 januari:** nieuwjaar

**23 april:** dag van de nationale soevereiniteit en van de kinderen; dansuitvoeringen door groepen kinderen in historische kostuums.

**19 mei:** dag van de jeugd en de sport; optredens van jeugdgroepen en verschillende sportclubs.

**30 augustus:** dag der overwinning, optochten en militaire parades.

**29 oktober:** dag van de republiek; met optochten, militaire parades en een groot vuurwerk op de Bosporus.

### Feesten en festivals

**Istanbulfestival:** zie blz. 106

**Efes Pilsen One Love Festival (juni):** festival voor alle genres elektronische muziek, maar ook grensgebieden als Nu Jazz of Performance; in Santral Istanbul (met de shuttlebus van Taksim); [www.efespilsenoneloove.com](http://www.efespilsenoneloove.com)

**Ramadan:** deze islamitische vastenmaand herdenkt het vasten van Mo-

## Moskeebezoek

Een moskeebezoek is altijd gratis. U dient de godshuizen wel in gepaste kleding te betreden. Heren in korte broek en dames met blote armen zijn in Turkije taboe. In kleinere moskeeën worden te vrij geklede bezoekers de deur gewezen, in de grotere moskeeën bestaat evenwel de mogelijkheid om kledingstukken te lenen, waarmee mannen hun benen en vrouwen hun schouders, armen en hoofd kunnen bedekken alvorens de moskee binnen te gaan. U mag de moskeeën niet met schoenen aan betreden. Tijdens gebedstijden is moskeebezoek niet toegestaan.

hammed in de woestijn, vóór de openbaringen. Tussen zonsopgang en zonsopgang is het gelovige moslims verboden om te eten, te drinken, te roken of seks te hebben. Moslims zijn in deze periode mogelijk enigszins geprikkeld en oververmoeid, want na zonsopgang wordt er heel lang en uitgebreid getafeld. Tijdens de ramadan stijgen de omzetten van de levensmiddelenhandelaren aanzienlijk: als er overdag de hele dag niets mag worden gegeten, moet de schade 's avonds ruimschoots worden ingehaald. Desondanks zijn er maar weinig restaurants tijdens de ramadan overdag gesloten. Een toerist merkt dan ook maar weinig van de ramadan. Aangezien de islamitische kalender zich baseert op de stand van de maan, begint de vastenmaand ieder jaar precies elf dagen eerder.

**De ramadan tot en met 2015:** 28 juni-27 juli 2014, 17 juni-16 juli 2015.

**Şeker Bayramı:** het suikerfeest wordt aan het einde van de ramadan gevierd. Kinderen krijgen snoepjes, er worden nieuwe kleren gekocht en de mensen genieten weer volop van de aardse genugten. Het suikerfeest duurt drie dagen. Veel winkels (o.a. op de Grote Bazaar) zijn dan gesloten.

**Rock 'n Cokefestival (juli/augustus):** het grootste openluchtfestival in Turkije op een vliegveld in de buurt van Büyükkçekmece, ten westen van Istanbul. Hier vindt een rendez-vous plaats

tussen rock- en popsterren. Wordt om het jaar georganiseerd (2013, 2015, etc.); [www.rockncoke.com](http://www.rockncoke.com)

**Istanbul Fashion Week (herfst):** de modebranche komt jaarlijks bijeen om de creaties van nieuw talent als Bahar Korçan en Simay Bülbül en gerenommeerde couturiers als Arzu Kaprol en Ümit Ünal te bewonderen; [www.ifw.com.tr](http://www.ifw.com.tr)

**Istanbul Design Week (september/oktober):** een week lang exposities en labelpresentaties over productdesign, meubelen en architectuur; [www.istanbuldesignweek.com](http://www.istanbuldesignweek.com)

**Akbank Jazz Festival (september/oktober):** al twintig jaar voert dit particulier gefinancierde festival zowel lokale als internationale beroemdheden uit de jazzwereld ten tonele, met optredens in clubs en concertzalen, maar ook in de Hagia Eirene; [www.akbanksanat.com](http://www.akbanksanat.com)

**Kurban Bayramı:** dit 'offerfeest' wordt gevierd ter herinnering aan het offer van Abraham, dat ook voor moslims als symbool van onderwerping aan Gods wil heilig is. Er wordt een dier geslacht om een feestmaal van te bereiden. Een deel van het vlees wordt aan de armen of aan de burens geschonken. Het feest duurt vijf dagen en is het absolute hoogtepunt van de bedevaartsmaand, waarin vrome moslims op pelgrimstocht naar Mekka gaan.

**Kurban Bayramı tot en met 2015:** 15-18 okt. 2013, 4-7 okt. 2014, 23-26 sept. 2015.

## Foaien

Het is gebruikelijk om 10 procent fooi te geven, afhankelijk van de gelegenheid en natuurlijk of u tevreden was over de service. Bij een taxirit kunt u het bedrag afronden naar een hele of halve lira.

## Geld

€ 1 = ca. TL 2,25 (juli 2013)

De munteenheid is de Turkse Lira (Turkse Lirası/TL). De Lira is onderverdeeld in 100 Kuruş. Sinds de laatste monetaire hervorming in 2009 zijn er muntstukken van 5, 10, 20, 50, 100 en 200 Lira. De oudere Yeni Türk Lirası (YTL) kan sinds 2010 nog slechts bij vestigingen van de centrale bank in Ankara en Istanbul worden ingeruild.

Geld omwisselen voor aanvang van uw reis is niet per se nodig. Er zijn veel **wisselkantoren** op de luchthaven 24 uur per dag geopend; u betaalt er wel een iets hogere commissie dan bij de banken en bankautomaten elders.

**Geldautomaten** (*bankomat*, Engels: ATM) voor EC/Maestro-kaarten vindt u overal in de stad en ook met de gangbare creditcards kunt u hier contant geld opnemen. De meeste hotels, moderne winkels en de betere restaurants en supermarkten accepteren tegenwoordig ook creditcards.

## Gezondheid

Medische hulp wordt ter plekke contant afgerekend en kan later onder overlegging van een (Engelstalige) kwitantie en een nauwkeurige beschrijving van alle verrichtingen aan de eigen verzekering worden teruggevraagd. De tarieven in staatsziekenhuizen en de prijzen van medicijnen zijn erg laag, veel duurder daarentegen zijn particuliere klinieken. Als u door een ongeval langere tijd in het ziekenhuis moet verblij-

ven, dient u over een ziektekostenverzekering met buitenlanddekking te beschikken of een reis- en ziektekostenverzekering te hebben afgesloten, die ook het transport naar huis of repatriëring na sterfgevallen vergoedt.

Amerikan Hastanesi: Nişantaşı, Güzelbahçe Sokak 20, tel. 0212 311 20 00 (Engelstalig).

## Inlichtingen

### Turks Verkeersbureau

**in Nederland:** Hofweg 1c, 2511 AA Den Haag, tel. 070-346 99 98, 070-346 77 67, fax 070 364 44 68, [www.welkominturkije.nl](http://www.welkominturkije.nl)

**in België:** Montoyerstraat 4b, 1000 Brussel, tel. 02 513 82 30, fax 02 511 79 51, [www.turizm.gov.tr](http://www.turizm.gov.tr)

### Toeristische informatie in Istanbul

**Hoofdkantoor:** Beyoğlu, İstiklal Cad., Atlas Pasaj 131, tel. 0212 518 10 21

**Taksimplein:** Seyran Apt., tel. 0212 233 05 92, dag. 9-17.30 uur

**Sultanahmet Turizm Danışma:** Divanyolu Caddesi 3, tel. 0212 518 87 54, dag. 9-17.30 uur

**Atatürk Airport:** Yeşilköy, internationale aankomsthal, tel. 0212 573 41 36, dag. 8-23 uur

**Sabiha Gökçen Airport:** internationale aankomsthal, tel. 0216 588 87 94, dag. 8-23 uur

**Overigens:** Voordelig €! is de **Museum Pass Istanbul**. Deze is 72 uur geldig en geeft vrij toegang tot de belangrijkste musea en bezienswaardigheden (bijvoorbeeld Hagia Sophia, Kariye Camii en Topkapı Sarayı). De pas is online of ter plekke aan de kassa verkrijgbaar. Prijs: TL 85. Meer informatie: [http://muze.gov.tr/museum\\_pass](http://muze.gov.tr/museum_pass)

## Veiligheid en noodgevallen

U kunt gaan en staan waar u wilt in Istanbul, maar u doet er wel verstandig aan enkele dingen in uw achterhoofd te houden. Net als elders ter wereld worden ook in Istanbul steeds meer veiligheidsmaatregelen getroffen in verband met bomaanslagen door religieuze extremisten. Tegenwoordig kunt u niet alleen op vliegvelden, maar ook in musea, de metro en in grotere winkelcentra onderworpen worden aan veiligheidscontroles, onder meer met metaaldetectoren.

**Nachtclubs:** wees op uw hoede als u spontaan en uiterst vriendelijk wordt uitgenodigd voor een drankje in een nachtclub, café of bar. Ongeacht hoeveel u gedronken hebt, kan het namelijk zomaar gebeuren dat u hier na afloop een peperdure rekening krijgt gepresenteerd van liefst € 500 of hoger! Dit zijn geen illegale praktijken, dus als u dit overkomt kunt u jammer genoeg nergens verhaal gaan halen.

**Noodgevallen:** Politie: 155, Ambulance: 112, Brandweer: 110

Turkse Touring- en Automobiellclub (TTOK): tel. 0212 513 36 60

Toeristenpolitie (Turizm Polisi): Sultanahmet, Yerebatan Caddesi 6, tel. 0212 528 53 69

### Consulaten

**Nederlands consulaat:** tel. 0212 393 21 21, [www.mfa.nl/ist](http://www.mfa.nl/ist)

**Belgisch consulaat:** tel. 0212 243 33 00, [www.diplomatie.be/istanbul](http://www.diplomatie.be/istanbul)

**Karaköy Turizm Danışma:** Liman Yolçu Salonu (passagiersterminal aan de haven), tel. 0212 249 57 76, dag. 9-17.30 uur

### Istanbul op internet

**[www.ibb.gov.tr](http://www.ibb.gov.tr)** De officiële Engelse website van het gemeentebestuur van Istanbul is wat beknopter dan de Turkse website. Behalve actuele informatie vindt u hier een prachtig 360°-uitzicht over de stad, een live-verkeerswebcam, foto's van historische panden in de stad en zelfs 36 verschillende mp3-downloads met traditionele Turkse muziek.

**[www.mimarlikmuzesi.org](http://www.mimarlikmuzesi.org)** Een van de eerste architectuurmusea op internet, dat met talrijke documenten en beelden de bezoeker een breed scala aan onbekende Turkse moderne architectuur toont.

**[www.byzantium1200.com](http://www.byzantium1200.com)** Virtuele architectuur: deze website toont een (voortschrijdende) virtuele reconstructie

van Constantinopel omstreeks het jaar 1200.

**[www.kultur.gov.tr](http://www.kultur.gov.tr)** De officiële website van het ministerie van Cultuur en Toerisme van Turkije met bijzonder veel nuttige achtergrondinformatie over dit vakantieland (o.a. in het Duits, Frans en Engels).

## Kinderen

### Uitstapjes in het groen

In de **Rumeli Hisariburcht** aan de Bosphorus komt de Turkse geschiedenis opnieuw tot leven. Kijk echter goed uit bij de muren, trappen en hogere omlopen, die geen leuning hebben. Kinderen mogen alleen onder begeleiding van een volwassene naar binnen (dag. behalve wo. 9.30-16.30 uur, entree € 1,50). Wie het liever iets rustiger heeft, kan beter een bezoek brengen aan een stadspark, zoals het **Yıldızpark** (€), een groene, schaduwrijke oase waarin u de klein-

tjes rustig kunt laten rondlopen. Bij een wat langer verblijf in Istanbul is ook een dagtochtje naar de **Prinseneilanden**, met boottocht, ritje in een koets en een picknick aan te bevelen (zie blz. 68).

### Activiteiten met kinderen

De musea in Istanbul zijn vaak uitsluitend op volwassenen ingesteld. Een goede uitzondering daarop vormt de kinderafdeling van het **Archeologisch Museum** (zie blz. 40). In lage vitrines worden de historische en archeologische voorwerpen op ooghoogte van de jonge bezoekerjes tentoongesteld en beloven er gegarandeerd een bijzonder spannend museumbezoek van te maken! Ook een bezoek aan het **Rahmi M. Koç Müzesi** (zie blz. 82) is zeer geschikt. In dit techniek- en industriemuseum zijn vele museumstukken te vinden die ook aangeraakt mogen worden. Interactieve videopresentaties nodigen uit tot het speels leren van de stof. Het bezoek aan de voor anker liggende onderzeeboot is een hoogtepunt van de tentoonstelling (alleen toegang voor kinderen vanaf 8 jaar). Vlak bij Rahmi M. Koç Müzesi ligt het park **Miniaturk** (buiten de stad), Sütluçe, İmrahor Cad., tel. 0212 222 28 82, www.miniaturk.com.tr, dag. 9-19 uur geopend, entree € 4,50. Het aan de Gouden Hoorn gelegen vrijetijdspark toont meer dan honderd bouwwerken en Turkse landschappen in miniatuurformaat. De ietwat kitscherige tijdreis door de geschiedenis van de architectuur op Turkse bodem wordt voor kinderen een bijzondere belevenis als deze eindigt op de miniatuurtrein, die door het terrein kronkelt.

Ook in **Santral Istanbul** hoeft u niet bang te zijn dat uw kinderen ergens aankomen. In de tot een museum omgebouwde elektriciteitscentrale met zijn indrukwekkende machines van Duits makelij nodigt iedere schakelaar uit om te worden bediend (zie blz. 72). Liefheb-

bers van zeezoogdieren komen aan hun trekken in het **Istanbul Dolphinarium** (Eyüp, Silahtarğa Cad. 2/4, tel. 0212 581 78 78, www.istanbuldolphinarium.com, voorstellingen dag. 14 uur, ma. ges!). Flipper en co vertonen in het grote bassin uiteenlopende kunstjes, en u kunt zelfs zwemmen met de dieren als u gereserveerd hebt. Dierenactivisten protesteren overigens al jaren tegen wat zij beschouwen als een dierenvriendelijke gevangenschap van deze intelligente dieren.

### Klimaat en reisseizoen

De beste tijd om naar Istanbul te gaan is in het voorjaar en in de herfst. In de zomermaanden kan het er snikheet worden. Het mediterrane klimaat zorgt ook voor korte, heftige stortbuien die de pret aardig bederven. Ook de wintermaanden hebben dikwijls enkele onaangename verrassingen in petto. Regen, sneeuw en/of een ijsskoude zee-wind kunnen tijdens uw bezoek aan Istanbul behoorlijk roet in het eten gooien. Aangezien veel huishoudens nog op kolen of brandhout stoken, is bij on-

Het klimaat van Istanbul

